

Ukaz o proglašenju Zakona o nasljeđivanju

Proglašavam Zakon o nasljeđivanju, koji je donijela Skupština Crne Gore 23. saziva, na petoj sjednici drugog redovnog zasjedanja u 2008. godini, dana 27. novembra 2008. godine.

Broj: 01-2001/2

Podgorica, 03. decembra 2008. godine

Predsjednik Crne Gore,

Filip Vujanović, s.r.

Zakon o nasljeđivanju

Zakon je objavljen u "Službenom listu CG", br. 74/2008 od 5.12.2008. godine.

I. OPŠTE ODREDBE

Ostvarivanje prava nasljeđivanja

Član 1

Pravo nasljeđivanja ostvaruje se u skladu sa ovim zakonom.

Predmet nasljeđivanja

Član 2

Nasljeđuje se zaostavština ostavioca.

Zaostavština

Član 3

Zaostavštinu čine sva imovinska prava podobna za nasljeđivanje koja su ostaviocu pripadala u trenutku njegove smrti.

Zaostavštinu ne čini dio kojim je uvećana ostaviočeva imovina nastao radom ili pomaganjem u privređivanju zakonskih nasljednika koji su živjeli u zajednici sa ostaviocem.

U zaostavštinu ne spadaju ni predmeti domaćinstva manje vrijednosti (pokućstvo, namještaj, posteljina i slično) koji služe svakodnevnim potrebama ostaviočevih zakonskih nasljednika koji su sa njim živjeli u istom domaćinstvu.

+ Sudska praksa

Vanbračni i građanski srodnici

Član 4

Vanbračni srodnici izjednačeni su u pogledu nasljeđivanja sa bračnim, a srodnici iz potpunog usvojenja sa srođnicima po krvi.

U slučaju potpunog usvojenja prestaju međusobna nasljedna prava usvojenika i njegovih potomaka sa njegovim srođnicima po krvi.

Nasljedno pravo stranaca

Član 5

Stranci u Crnoj Gori imaju, pod uslovom uzajamnosti, ista nasljedna prava kao i crnogorski državljani, ako međunarodnim ugovorom nije drukčije određeno.

Uzajamnost se pretpostavlja, dok se suprotno ne utvrdi na zahtjev lica koje ima pravni interes.

Osnovi pozivanja na nasljeđe

Član 6

Naslijediti se može na osnovu zakona (zakonski nasljednici) i na osnovu testamenta.

Raspolaganje testamentom

Član 7

Zavještalac može testamentom raspolagati svojom imovinom na način i u granicama koji su određeni zakonom.

Zaostavština bez nasljednika

Član 8

Zaostavština bez nasljednika postaje državna svojina.

II. NASLJEDIVANJE NA OSNOVU ZAKONA

A. ZAKONSKI NASLJEDNICI

1. Nasljedni redovi

Krug zakonskih nasljednika

Član 9

Na osnovu zakona zaostavštinu ostavioca nasljeđuju: njegovi potomci, usvojenici i njihovi potomci, njegov supružnik, njegovi roditelji, usvojioci, njegova braća i sestre i njihovi potomci, njegovi djedovi i babe i njihovi potomci, njegovi pradjedovi i prababe.

Na osnovu zakona ostavioca nasljeđuje i njegov vanbračni supružnik koji je u pravu nasljeđivanja izjednačen s bračnim.

Vanbračnom zajednicom, u smislu ovog zakona, smatra se životna zajednica žene i muškarca koja je trajala duže vremena i u kojoj nije bilo smetnji za zaključenje punovažnog braka, a koja je prestala smrću ostavioca.

Nasljedni redovi

Član 10

Zakonski nasljednici nasljeđuju po nasljednim redovima.

Nasljednici bližeg nasljednog reda isključuju iz nasljedstva lica daljeg nasljednog reda.

a) Prvi nasljedni red

Djeca i supružnik ostavioca

Član 11

Zaostavštinu ostavioca nasljeđuju njegova djeca i njegov supružnik.

Nasljednici ovog nasljednog reda nasljeđuju na jednake djelove.

Pravo predstavljanja

Član 12

Dio zaostavštine koji bi pripao ranije umrlom djetetu da je nadživjelo ostavioca nasljeđuju njegova djeca (unuci ostaviočevi) na jednake djelove, a ako je neki od unuka umro prije ostavioca, dio koji bi njemu pripao da je bio živ u trenutku smrti ostaviočeve nasljeđuju njegova djeca (praunuci ostaviočevi) na jednake djelove, i tako redom sve dok ima potomaka ostaviočevih.

b) Drugi nasljedni red

Roditelji i supružnik ostavioca

Član 13

Zaostavštinu ostavioca koji nije ostavio potomke nasljeđuju njegov supružnik i njegovi roditelji.

Roditelji ostavioca nasljeđuju jednu polovinu zaostavštine na jednake djelove, a drugu polovinu supružnik ostavioca.

Ako poslije ostavioca nije ostao supružnik, roditelji ostavioca nasljeđuju cijelu zaostavštinu na jednake djelove.

Braća i sestre ostavioca i njihovi potomci

Član 14

Ako je jedan roditelj ostaviočev umro prije ostavioca, dio zaostavštine koji bi mu pripao da je nadživio ostavioca nasljeđuju njegova djeca (braća i sestre ostaviočevi), njegovi unuci i praunuci i njegovi dalji potomci, po pravilima koja važe za slučaj kad ostavioca nasljeđuju njegova djeca i ostali potomci.

Ako su oba roditelja ostaviočeva umrla prije ostavioca, dio zaostavštine koji bi svakom od njih pripao da je nadživio ostavioca, nasljeđuju potomci, prema odredbi stava 1 ovog člana.

U svim slučajevima ostaviočeva braća i sestre samo po ocu nasljeđuju na jednake djelove očev dio zaostavštine, braća i sestre samo po majci nasljeđuju na jednake djelove majčin dio, a rođena braća i sestre nasljeđuju na jednake djelove sa braćom i sestrama po ocu očev dio, a sa braćom i sestrama po majci majčin dio.

Nasljeđivanje jednog roditelja koji je umro bez potomstva

Član 15

Ako je jedan roditelj ostaviočev umro prije ostavioca, a nije ostavio nijednog potomka, dio zaostavštine koji bi mu pripao da je nadživio ostavioca nasljeđuje drugi roditelj, a ako je i ovaj umro prije ostavioca, njegovi potomci nasljeđuju ono što bi pripalo jednom i drugom roditelju, prema odredbama člana 14 ovog zakona.

Nasljeđivanje oba roditelja koji su umrli bez potomstva

Član 16

Ako su oba roditelja ostaviočeva umrla prije ostavioca, a nijesu ostavili nijednog potomka, cijelu zaostavštinu nasljeđuje nadživjeli supružnik ostaviočev.

c) Treći nasljedni red

Djedovi i babe ostavioca

Član 17

Zaostavštinu ostavioca koji nije ostavio ni potomke ni roditelje, niti su ovi ostavili nekog potomka, ni supružnika, nasljeđuju njegovi djedovi i babe.

Jednu polovinu zaostavštine nasljeđuju djed i baba po ocu, a drugu polovinu djed i baba po majci.

Prava djeda i babe iste loze

Član 18

Djed i baba iste loze nasljeđuju na jednake djelove.

Ako je neki od ovih predaka jedne loze umro prije ostavioca, dio zaostavštine koji bi mu pripao da je nadživio ostavioca nasljeđuju njegova djeca, njegovi unuci i njegovi dalji potomci, po pravilima koja važe za slučaj kad umrlog nasljeđuju njegova djeca i ostali potomci.

U svemu ostalom za nasljedno pravo djeda i babe jedne loze i njihovih potomaka važe pravila po kojima nasljeđuju roditelji ostaviočevi i njihovi ostali potomci.

Nasljeđivanje djeda i babe jedne loze koji su umrli bez potomstva

Član 19

Ako su djed i baba jedne loze umrli prije ostavioca, a nijesu ostavili nijednog potomka, dio zaostavštine koji bi im pripao da su nadživjeli ostavioca nasljeđuju djed i baba druge loze, njihova djeca, njihovi unuci i njihovi dalji potomci, prema odredbama člana 18 ovog zakona.

d) Četvrti nasljedni red

Ostaviočevi pradjedovi i prababe

Član 20

Zaostavštinu ostavioca koji nije ostavio srodnike iz čl. 11 do 19 ovog zakona nasljeđuju njegovi pradjedovi i prababe.

Ostaviočevi pradjedovi i prababe po ocu nasljeđuju na jednake djelove polovinu zaostavštine, a drugu polovinu na jednake djelove nasljeđuju ostaviočevi pradjedovi i prababe po majci.

Ako neki od ovih predaka ne može ili neće da naslijedi, njegov dio nasljeđuje njegov supružnik, ako je predak ostaviočev.

Ako par predaka iste loze ne može ili neće da naslijedi, njihov dio nasljeđuje drugi par predaka iste loze.

Ako pradjedovi i prababe jedne loze ne mogu da naslijede, njihov dio nasljeđuju pradjedovi i prababe druge loze.

U svemu ostalom za nasljedno pravo pradjedova i prababa važe pravila po kojima nasljeđuju djedovi i babe.

2. Posebne odredbe za neke nasljednike

a) Nasljedna prava iz usvojenja

Usvojioci i usvojenici

Član 21

Usvojenik i njegovi potomci imaju prema usvojiocu ista nasljedna prava kao i usvojiočeva djeca i drugi njegovi potomci.

Usvojilac ima na zaostavštini usvojenika i njegovih potomaka ista nasljedna prava koja imaju preci usvojenika prema svojim potomcima.

Usvojenik iz nepotpunog usvojenja i njegovi potomci ne nasljeđuju usvojiočeve srodnike, njegovog supružnika, ni druge njegove usvojenike.

Nepotpunim usvojenjem ostaju nedirnuta prava nasljeđivanja između usvojenika i njegovih srodnika.

Slučaj kad usvojenik i njegovi potomci neće naslijediti

Član 22

Usvojenik i njegovi potomci ne mogu naslijediti usvojioca, ako je usvojilac bio podnio zahtjev za prestanak usvojenja, a poslije njegove smrti se utvrdi da je zahtjev bio osnovan.

b) Supružnik

Smanjenje dijela supružnika

Član 23

Kad ima djece iz ranijih brakova, djece rođene van braka, kao i djece koja se po zakonu smatraju da su rođena u braku ili usvojenika ostaviočevih, a imovina njegovog supružnika iznosi više od dijela koji bi mu pripao pri podjeli zaostavštine na jednake djelove, svakom tom ostaviočevom djetetu, odnosno usvojeniku pripada dva puta veći dio nego supružniku.

Povećanje nasljednog dijela supružnika

Član 24

Kad je supružnik koji nema nužnih sredstava za život pozvan na nasljeđe sa drugim nasljednicima, sud može, na zahtjev supružnika, odlučiti da supružniku pripadne doživotno uživanje (plodouživanje) na cjelini ili dijelu zaostavštine koju su naslijedili ostali nasljednici.

U slučajevima iz stava 1 ovog člana sud može, kad za to postoje opravdani razlozi, na zahtjev supružnika, odlučiti da umjesto doživotnog uživanja supružnik naslijedi i jedan dio onog dijela zaostavštine koji bi po zakonu trebalo da naslijede ostali nasljednici, a može odlučiti da supružnik naslijedi i cijelu zaostavštinu, ako je ona tako male vrijednosti da bi njenom podjelom supružnik zapao u oskudicu.

Pri odlučivanju sud će uzeti u obzir sve okolnosti slučaja, a naročito imovinske prilike i sposobnost supružnika za privređivanje, trajanje bračne zajednice, imovinske prilike ostalih nasljednika, njihovu sposobnost za privređivanje i vrijednost zaostavštine.

Supružnik i ostali nasljednici uvijek mogu sporazumom doživotno uživanje preinačiti u doživotnu rentu.

Kad se promijene prilike zbog kojih je supružniku pripalo doživotno uživanje ili renta, sud može, na zahtjev ostalih nasljednika, doživotno uživanje ili rentu ukinuti.

Slučaj kad supružnik gubi pravo da naslijedi

Član 25

Pravo nasljeđa između supružnika prestaje razvodom braka i poništenjem braka.

Supružnik nema pravo da naslijedi:

- 1) ako je ostavilac bio podnio tužbu za razvod braka, a poslije smrti ostaviočeve se utvrdi da je tužba bila osnovana;
- 2) ako njegov brak sa ostaviocem bude poništen poslije smrti ostaviočeve, iz uzroka za čije je postojanje nadživjeli supružnik znao u vrijeme zaključenja braka;
- 3) ako je njegova zajednica života sa ostaviocem bila trajno prestala njegovom krivicom ili u sporazumu sa ostaviocem.

Vanbračni supružnik nema pravo da naslijedi ako je vanbračna zajednica trajno prestala iz razloga iz stava 2 tačka 3 ovog člana.

c) Roditelji

Povećanje nasljednog dijela roditelja

Član 26

Kad su roditelji koji nemaju nužnih sredstava za život pozvani na nasljeđe sa supružnikom ostaviočevim, sud može, na njihov zahtjev, odlučiti da im pripadne doživotno uživanje na cjelini ili dijelu zaostavštine koju je naslijedio supružnik.

U slučajevima iz stava 1 ovog člana, sud može, kad za to postoje opravdani razlozi, na zahtjev roditelja, odlučiti da umjesto doživotnog uživanja naslijede i jedan dio onog dijela zaostavštine koji bi trebalo da naslijedi supružnik, a može odlučiti da roditelji naslijede cijelu zaostavštinu, ako je ona tako mala da bi njenom podjelom roditelji zapali u oskudicu.

Ako je između roditelja ostaviočevih zajednica života trajno prestala, a samo jedan roditelj nema nužnih sredstava za život, on može zahtijevati doživotno uživanje, odnosno povećanje nasljednog dijela prema supružniku, kao i prema drugom roditelju ostaviočevom.

Ako je jedan roditelj ostaviočev umro prije ostavioca, nadživjeli roditelj koji nema nužnih sredstava za život može zahtijevati doživotno uživanje, odnosno povećanje svog nasljednog dijela i prema nasljednicima umrlog ostaviočevog roditelja.

Pri odlučivanju sud će uzeti u obzir sve okolnosti slučaja, a naročito imovinske prilike i sposobnost roditelja za privređivanje, imovinske prilike supružnika, odnosno nasljednika umrlog roditelja i njihovu sposobnost za privređivanje, dužinu trajanja zajednice života ostavioca i supružnika i vrijednost zaostavštine.

Roditelj i ostali nasljednici uvijek mogu sporazumom doživotno uživanje preinačiti u doživotnu rentu.

Kad se promijene okolnosti zbog kojih je roditelju pripalo doživotno uživanje ili renta, sud može, na zahtjev ostalih nasljednika, doživotno uživanje ili rentu ukinuti.

B. NUŽNI NASLJEDNICI

1. Nužni nasljednici i nužni i raspoloživi dio zaostavštine

Nužni nasljednici

Član 27

Nužni nasljednici su potomci ostavioca, njegov supružnik, njegovi usvojenici i njihovi potomci, njegovi roditelji i njegovi usvojioci.

Djedovi i babe i braća i sestre ostavioca su nužni nasljednici samo ako su trajno nesposobni za rad i nemaju nužnih sredstava za život.

Lica iz st. 1 i 2 ovog člana su nužni nasljednici kad su po zakonskom redu nasljeđivanja pozvana na nasljeđe.

Nužni i raspoloživi dio

Član 28

Nužni nasljednici imaju pravo na dio zaostavštine kojim ostavilac ne može raspolagati (nužni dio).

Nužni dio potomaka, usvojenika i njihovih potomaka i supružnika iznosi jednu polovinu, a nužni dio ostalih nasljednika jednu trećinu od onog dijela koji bi svakom pojedinom od njih pripao po zakonskom redu nasljeđivanja.

Ostatkom zaostavštine može zavještalac raspolagati po svojoj volji (raspoloživi dio).

Pravo na nužni dio je nasljedno pravo

Član 29

Nužnom nasljedniku pripada određeni dio svake stvari i prava koji sačinjavaju zaostavštinu, ali zavještalac može odrediti da nužni nasljednik primi svoj dio i u određenim stvarima, pravima ili u novcu.

2. Izračunavanje nužnog i raspoloživog dijela, smanjenje raspolaganja testamentom i vraćanje poklona

a) Izračunavanje nužnog i raspoloživog dijela

Utvrđivanje vrijednosti zaostavštine

Član 30

Vrijednost zaostavštine od koje se izračunava nužni dio predstavljaju sva imovinska dobra koja je ostavilac imao u trenutku smrti, računajući i sve ono čime je raspolagao testamentom, kao i sva njegova potraživanja, pa i ona koja je imao prema nekom nasljedniku, osim potraživanja koja su očigledno nenaplativa.

Utvrđivanje vrijednosti vrši se putem popisa i procjene.

Od utvrđene vrijednosti dobara koja je ostavilac imao u trenutku smrti odbija se iznos dugova ostaviočevih, iznos troškova popisa imovine i iznos uobičajenih troškova sahrane ostavioca.

Utvrđenom ostatku dodaje se vrijednost svih poklona koje je ostavilac učinio ma na koji način nekom zakonskom nasljedniku, pa i poklona učinjenih nasljednicima koji se odriču nasljeđa, kao i onih poklona za koje je ostavilac naredio da se ne uračunavaju nasljedniku u njegov posljednji dio, kao i vrijednost poklona koje je ostavilac u posljednjoj godini svog života učinio drugim licima koja nijesu zakonski nasljednici, osim manjih uobičajenih poklona.

Neće se dodavati vrijednost poklona učinjenih za postizanje opštekorisnih svrha, kao ni poklona koji se na osnovu samog zakona ne uračunavaju nasljedniku u njegov nasljedni dio.

Definicija poklona

Član 31

Kao poklon, u smislu ovog zakona, smatra se i odricanje od prava, oproštaj duga, sve što je ostavilac za vrijeme svog života dao nasljedniku na ime nasljednog dijela, ili radi osnivanja ili proširenja domaćinstva, ili radi obavljanja djelatnosti, odnosno zanimanja, kao i svako drugo raspolaganje bez naknade.

Određivanje vrijednosti poklona

Član 32

Pri procjenjivanju poklona uzima se vrijednost poklonjene stvari u trenutku smrti ostaviočeve, a prema njenom stanju u vrijeme izvršenja poklona.

Poklon u vidu osiguranja

Član 33

Kad se poklon sastoji u osiguranju poklonoprimeca, kao vrijednost poklona uzeće se zbir premija koje je uplatio ostavilac, ako je taj zbir manji od osigurane sume, a ako je zbir premija veći od osigurane sume, kao vrijednost poklona uzeće se iznos osigurane sume.

b) Imovina koja se izdvaja iz zaostavštine

Izdvajanja u korist zakonskih nasljednika koji su privređivali sa ostaviocem

Član 34

Zakonski nasljednici koji su živjeli u zajednici sa ostaviocem i svojim radom, zaradom ili na drugi način pomagali mu u privređivanju, imaju pravo da zahtijevaju da im se iz zaostavštine izdvoji dio koji odgovara njihovom doprinosu u povećanju vrijednosti ostaviočeve imovine.

Tako izdvojeni dio ne spada u zaostavštinu i ne uzima se u obzir pri izračunavanju nužnog dijela, niti se uračunava nasljedniku u njegov nasljedni dio.

Izdvajanje predmeta domaćinstva

Član 35

Nadživjelom supružniku i potomcima ostaviočevim koji su živjeli sa ostaviocem u istom domaćinstvu pripadaju predmeti domaćinstva manje vrijednosti koji služe zadovoljavanju njihovih svakodnevnih potreba, kao što su pokućstvo, namještaj, posteljina i slično.

Tako izdvojeni predmeti ne uzimaju se u obzir pri izračunavanju nužnog dijela, niti se uračunavaju nasljedniku u njegov nasljedni dio.

c) Smanjenje raspolaganja testamentom i vraćanje poklona zbog povrede nužnog dijela

Povreda nužnog dijela

Pokloni i raspolaganje testamentom učinjeni u korist nužnih nasljednika

Član 36

Kad je povrijeđen nužni dio, raspolaganje testamentom će se smanjiti, a pokloni će se vratiti koliko je potrebno da bi se namirio nužni dio.

Nužni dio je povrijeđen kad ukupna vrijednost raspolaganja testamentom i poklona prevazilazi raspoloživi dio.

Pri utvrđivanju ukupne vrijednosti testamentalnih raspolaganja i poklona uzimaju se u obzir i oni pokloni i raspolaganja testamentom za koje je ostavilac naredio da se ne uračunavaju nužnom nasljedniku u njegov nasljedni dio.

Od ovih poklona i testamentalnih raspolaganja koji se uračunavaju nužnom nasljedniku u njegov nasljedni dio uzima se u obzir pri utvrđivanju ukupne vrijednosti testamentalnih raspolaganja i poklona samo onoliko za koliko oni prevazilaze njegov nužni dio.

Red smanjenja i vraćanja

Član 37

Kad je povrijeđen nužni dio, prvo se smanjuju raspolaganja testamentom, pa ukoliko nužni dio ne bi bio time namiren, onda se vraćaju pokloni.

Srazmjerno smanjenje raspolaganja testamentom

Privilegovani legat

Član 38

Raspolaganja testamentom smanjuju se u istoj srazmjeri, bez obzira na njihovu prirodu i njihov obim i bez obzira da li se nalaze u jednom ili više testamenata, ako iz testamenta ne proizilazi nešto drugo.

Ako je zavještalc ostavio više legata i naredio da se neki legat isplati prije ostalih, taj će se legat smanjiti samo ukoliko vrijednost ostalih legata ne dostiže da se namiri nužni dio.

Srazmjerno smanjenje legata naloženih testamentom nasljedniku ili legatoru

Član 39

Testamentalni nasljednik, čiji bi nasljedni dio morao biti smanjen da bi se namirio nužni dio, može tražiti srazmjerno smanjenje legata koje on treba da isplati, ako iz testamenta ne proizilazi nešto drugo.

Odredba stava 1 ovog člana primjenjuje se i na legatara kome je zavještalc naložio da iz svog legata nešto isplati.

Red vraćanja poklona

Član 40

Vraćanje poklona vrši se počev od poslednjeg poklona i ide dalje obrnuto redu kojim su pokloni učinjeni.

Pokloni učinjeni istovremeno vraćaju se srazmjerno.

Položaj poklonoprimca koji vraća poklon

Član 41

U pogledu poklonjene stvari koju je dužan da vrati, poklonoprimac se smatra kao savjesni držalac do dana kada je saznao za zahtjev za vraćanje poklona.

Zahtjev za smanjenje raspolaganja testamentom i vraćanje poklona

Član 42

Smanjenje raspolaganja testamentom i vraćanje poklona kojima je povrijeđen nužni dio mogu tražiti samo nužni nasljednici.

Zastarjelost tužbe

Član 43

Smanjenje raspolaganja testamentom može se tražiti u roku od tri godine od proglašenja testamenta, a vraćanje poklona u roku od tri godine od smrti ostaviočeve, odnosno od dana kada je rješenje o njegovom proglašenju za umrlog, odnosno rješenje kojim se utvrđuje njegova smrt, postalo pravosnažno.

3. Isključenje nužnih nasljednika iz nasljeđa i lišenje nužnog dijela u korist potomaka

a) Isključenje nužnih nasljednika

Uzroci isključenja

Član 44

Zavještalc može isključiti iz nasljeđa nužnog nasljednika:

- 1) ako se povredom neke zakonske ili moralne obaveze teže ogriješio prema ostaviocu;
- 2) ako je sa umišljajem učinio neko teže krivično djelo prema ostaviocu ili njegovom supružniku, djetetu, usvojeniku ili roditelju;
- 3) ako se odao neradu i nepoštenom životu.

Isključenje nužnog nasljednika iz nasljeđa može biti potpuno ili djelimično.

Uslovi za punovažnost isključenja

Član 45

Zavještalc koji želi da isključi nekog nasljednika mora to izraziti u testamentu na nesumnjiv način.

Osnov za isključenje mora postojati u vrijeme sastavljanja testamenta.

U slučaju spora o osnovanosti isključenja, dužnost dokazivanja da je isključenje osnovano leži na onome ko se na isključenje poziva.

Posljedice isključenja

Član 46

Isključenjem nasljednik gubi nasljedna prava u mjeri u kojoj je isključen, a prava ostalih lica koja mogu naslijediti ostavioca određuju se kao da je isključeni umro prije ostavioca.

b) Lišenje nužnog dijela u korist potomaka

Član 47

Ako je potomak koji je imao pravo na nužni dio prezadužen ili je rasipnik, zavještalac ga u testamentu može lišiti u cjelini ili djelimično njegovog nužnog dijela u korist njegovih potomaka.

Ovo lišenje ostaje punovažno samo ako u trenutku otvaranja nasljeđa lišeni ima maloljetne potomke ili punoljetne potomke koji su nesposobni za rad i nemaju nužnih sredstava za život.

B. URAČUNAVANJE POKLONA I LEGATA U NASLJEDNI DIO

Uračunavanje poklona zakonskom nasljedniku

Član 48

Svakom zakonskom nasljedniku uračunava se u nasljedni dio sve što je na ma koji način dobio na poklon od ostavioca.

Plodovi i druge koristi koje je nasljednik imao od poklonjene stvari ili prava sve do smrti ostaviočeve ne uračunavaju se.

Poklon se ne uračunava ako je ostavilac izjavio u vrijeme poklona ili docnije, ili u testamentu da se poklon neće uračunati u nasljedni dio, ili se iz okolnosti može zaključiti da je to bila volja ostaviočeva.

U slučajevima iz st. 1, 2 i 3 ovog člana ne isključuje se primjena odredaba ovog zakona o nužnom dijelu.

Uračunavanje legata zakonskom nasljedniku

Član 49

Legat ostavljen zakonskom nasljedniku uračunava se u njegov nasljedni dio, osim ako iz testamenta proizilazi da je zavještalac htio da nasljednik dobije legat pored svog dijela.

Način uračunavanja poklona i legata

Član 50

Uračunavanje poklona i legata se vrši na taj način što ostali nasljednici dobijaju iz zaostavštine odgovarajuću vrijednost, pa se tek poslije toga ostatak zaostavštine dijeli među svim nasljednicima.

Ako dobra koja je ostavilac imao u trenutku smrti nijesu dovoljna da ostali nasljednici dobiju odgovarajuću vrijednost, nasljednik kome se vrši uračunavanje nije dužan da im vrati nešto od onoga što je on dobio.

U slučaju iz stava 2 ovog člana nije isključena primjena odredaba ovog zakona o nužnom dijelu.

Pravo nasljednika kome se poklon ili legat ne uračunava

Član 51

Kad prema volji ostaviočevoj poklon ili legat ne treba da se uračunava nasljedniku u njegov nasljedni dio, takav nasljednik zadržava poklon, odnosno legat i učestvuje sa ostalim nasljednicima u diobi zaostavštine kao da poklona, odnosno legata nije ni bilo.

Kad ima nužnih nasljednika, a prema volji ostaviočevoj poklon ili legat ne treba da se uračunava nekom nasljedniku u njegov nasljedni dio, taj nasljednik će moći da zadrži poklon, odnosno legat u granicama raspoloživog dijela.

Pravo nasljednika koji se odrekao nasljeđa

Član 52

Nasljednik koji se odrekao nasljeđa zadržava poklon u granicama raspoloživog dijela.

Nasljednik iz stava 1 ovog člana ima pravo da zahtijeva ispunjenje legata samo u granicama raspoloživog dijela.

Pravo vraćanja poklona

Član 53

Nasljednik ima pravo da poklonjenu mu stvar vrati zaostavštini. U tom slučaju neće mu se njena vrijednost uračunati u nasljedni dio, a u pogledu troškova koje je učinio za stvar i u pogledu oštećenja koja je ona pretrpjela on će se smatrati kao savjesni držalac, ukoliko se ne dokaže njegova nesavjesnost.

Određivanje vrijednosti poklona pri uračunavanju

Član 54

Pri uračunavanju poklona nasljedniku u nasljedni dio uzima se vrijednost poklonjene stvari u trenutku smrti ostaviočeve, a prema njenom stanju u vrijeme izvršenja poklona.

Poklon u vidu osiguranja

Član 55

Kad se poklon sastoji u osiguranju u korist poklonoprimeca, kao vrijednost poklona uzeće se zbir premija koje je uplatio ostavilac ako je taj zbir manji od osigurane sume, a ako je zbir premija veći od osigurane sume, kao vrijednost poklona uzeće se iznos osigurane sume.

Troškovi izdržavanja nasljednika

Član 56

Troškovi izdržavanja nasljednika i njegovog obaveznog školovanja neće se računati u njegov nasljedni dio.

Kada će se izdaci koje je ostavilac učinio za dalje školovanje nasljednika uračunati u njegov nasljedni dio i u kojoj mjeri, na zahtjev nasljednika, odlučuje sud prema okolnostima, uzimajući u obzir naročito vrijednost zaostavštine i troškova školovanja i osposobljavanja za samostalni život ostalih nasljednika.

Uobičajeni manji pokloni

Član 57

Uobičajeni manji pokloni ne uračunavaju se u nasljedni dio.

Pokloni učinjeni licu mjesto koga nasljednik dolazi na nasljeđe

Član 58

Pokloni učinjeni licu mjesto koga nasljednik dolazi na nasljeđe usljed smrti toga lica ili usljed njegovog odricanja od nasljeđa uračunavaju se u nasljedni dio.

Pokloni učinjeni licu mjesto koga nasljednik dolazi na nasljeđe zbog nedostojnosti tog lica ili zbog njegovog isključenja iz nasljeđa ili zbog lišenja nužnog dijela ne uračunavaju se nasljedniku u nasljedni dio.

Uračunavanje nasljednikovog duga ostaviocu

Član 59

Nasljedniku se uračunava u njegov dio ono što je dugovao ostaviocu.

Ko može zahtijevati uračunavanje

Član 60

Pravo da zahtijevaju da se u nasljedni dio jednog nasljednika uračunaju pokloni i legati pripada samo njegovim sanasljednicima.

III. NASLJEDIVANJE NA OSNOVU TESTAMENTA

A. USLOVI ZA PUNOVAŽNOST TESTAMENTA

Sposobnost za pravljenje testamenta

Član 61

Testament može sačiniti svako lice sposobno za rasuđivanje koje je navršilo 15 godina života.

Testament je ništav ako u vrijeme njegovog sačinjavanja zavještalcu nije imao 15 godina života ili nije bio sposoban za rasuđivanje.

Gubitak sposobnosti za rasuđivanje koji bi nastupio pošto je testament sačinjen ne utiče na njegovu punovažnost.

Ništavost testamenta zbog nedostatka u volji zavještaoca

Član 62

Ništav je testament ako je zavještalcu bio natjeran prijetnjom ili prinudom da ga sačini ili se odlučio da ga sačini usljed toga što je bio prevaren ili što se nalazio u zabludi.

Prijetnja, prinuda ili prevara povlači ništavost testamenta i kad potiče od trećeg lica.

Raspolaganja testamentom su ništava i kad postoji zabluda o činjenicama koje su pobudile zavještaoca da učini ta raspolaganja.

Ako su samo neke odredbe testamenta sačinjene pod prijetnjom ili prinudom, usljed prevare ili u zabludi, onda su samo one ništave.

Poništaj testamenta zbog zavještaoćeve nesposobnosti i zbog nedostataka u njegovoj volji

Član 63

Poništenje testamenta zbog zavještaoćeve nesposobnosti za rasuđivanje ili zbog toga što zavještalcu nije imao 15 godina života, kao i poništenje testamenta ili pojedinih njegovih odredaba zbog prijetnje ili prinude, prevare ili zablude, može tražiti samo lice koje ima pravni interes, i to u roku od godine dana od kada je doznalo za postojanje uzroka ništavosti, a najkasnije za 10 godina od proglašenja testamenta.

Rok od godine dana ne može početi da teče prije proglašenja testamenta.

Poništenje testamenta prema nesavjesnom licu može se tražiti u roku od 20 godina od proglašenja testamenta.

Forma testamenta kao uslov za njegovu punovažnost

Član 64

Punovažan je testament koji je sačinjen u obliku utvrđenom zakonom i pod uslovima predviđenim zakonom.

Poništaj testamenta zbog nedostatka forme

Član 65

Poništenje testamenta zbog nedostatka forme može tražiti poslije otvaranja nasljedstva samo lice koje ima pravni interes i to u roku od godine dana od kada je saznalo za testament, a najkasnije za 10 godina od proglašenja testamenta.

Rok od godine dana ne može početi da teče prije proglašenja testamenta.

B. OBLICI TESTAMENTA

Svojeručni testament

Član 66

Testament je punovažan ako ga je zavještalc napisao svojom rukom i ako ga je potpisao.

Za punovažnost svojeručnog testamenta nije nužno, ali je poželjno da je u njemu naznačen datum kada je sastavljen.

Pisani testament pred svjedocima

Član 67

Zavještalc koji zna i može da čita i piše može napraviti testament na taj način što će ispravu koju mu je neko drugi sastavio svojeručno potpisati u prisustvu dva svjedoka, izjavljujući pred njima da je to njegov testament.

Svjedoci se istovremeno potpisuju na testamentu, a poželjno je da se naznači njihovo svojstvo svjedoka, kao i druge okolnosti koje bi mogle koristiti njihovom lakšem pronalaženju.

Svjedoci pri sačinjavanju pisanog testamenta pred svjedocima

Član 68

Pri sačinjavanju pisanog testamenta pred svjedocima mogu biti svjedoci punoljetna lica koja nijesu lišena poslovne sposobnosti i koja znaju i mogu čitati i pisati i koja razumiju jezik na kojem je testament sačinjen.

Ne mogu biti svjedoci pri sačinjavanju pisanog testamenta pred svjedocima: potomci zavještaoca, njegovi usvojenici i njihovi potomci, njegovi preci i usvojioci, njegovi srodnici u pobočnoj liniji do četvrtog stepena srodstva zaključno, supružnici svih ovih lica i supružnik zavještaoca.

Sudski testament

Član 69

Testament može zavještaocu sastaviti po njegovom kazivanju sudija osnovnog suda, odnosno notar po pravilima vanparničnog postupka.

Testament iz stava 1 ovog člana ne mogu sačiniti u svojstvu sudije odnosno notara: potomci zavještaoca, njegovi usvojenici i njihovi potomci, njegovi preci i usvojioci, njegovi srodnici u pobočnoj liniji do četvrtog stepena srodstva zaključno, supružnici svih ovih lica i supružnik zavještaoca.

[+ Sudska praksa](#)

Raspolaganje u korist sudije, svjedoka i njihovih bližih srodnika

Član 70

Ništave su odredbe testamenta kojima se ostavlja nešto sudiji, notaru i diplomatsko konzularnom predstavniku koji je testament sačinio, svjedocima pri njegovom sačinjenju, kao i precima, potomcima, braći i sestrama i supružnicima ovih lica.

Testament sačinjen pred diplomatskim ili konzularnim predstavnikom u inostranstvu

Član 71

Testament može sačiniti crnogorski državljanin u inostranstvu, po odredbama ovog zakona koje važe za sačinjavanje sudskog testamenta, konzularni predstavnik ili diplomatski predstavnik Crne Gore koji vrši konzularne poslove.

Testament sačinjen na crnogorskom brodu

Član 72

Na crnogorskom brodu testament može sačiniti zapovjednik broda, po odredbama ovog zakona koje važe za sačinjavanje sudskog testamenta.

Testament koji je sačinjen na brodu prestaje da važi po isteku 30 dana po povratku zavještaoca u Crnu Goru.

Testament sačinjen za vrijeme mobilizacije ili rata

Član 73

Za vrijeme mobilizacije ili rata može, po odredbama ovog zakona koje važe za sačinjavanje sudskog testamenta, sačiniti testament licu na vojnoj dužnosti komandir čete ili drugi starješina njegovog ili višeg ranga ili drugo lice u prisustvu kojeg od ovih starješina, kao i starješina svakog odvojenog odreda.

Ovako sačinjen testament prestaje da važi po isteku 60 dana po završetku rata, a ako je zavještalc ranije ili docnije demobilisan, po isteku 30 dana po demobilisanju.

Međunarodni testament

Član 74

Testament je punovažan u pogledu forme, bez obzira na mjesto gdje je sačinjen, gdje se nalaze dobra, državljanstvo, prebivalište ili boravište zavještaoca, ako je sačinjen u formi međunarodnog testamenta, saglasno odredbama Jednoobraznog zakona Vašingtonske konvencije i ovog zakona.

Ništavost testamenta kao međunarodnog testamenta ne utiče na njegovu eventualnu punovažnost u pogledu forme kao testamenta druge vrste.

Neprimjenjivanje odredaba o formi

Član 75

Odredbe Jednoobraznog zakona Vašingtonske konvencije o obliku međunarodnog testamenta ne primjenjuju se na forme testamentalnih odredaba koje su u istom pismenu sačinila dva ili više lica.

Forma međunarodnog testamenta

Član 76

Testament mora biti sačinjen u pisanoj formi.

Zavještalcu ne mora svojeručno napisati testament.

Testament može biti napisan na bilo kom jeziku, rukom ili na drugi način.

Nadležnost za sačinjavanje međunarodnog testamenta

Član 77

Za sačinjavanje međunarodnog testamenta nadležan je sudija koji je nadležan i za sačinjavanje sudskog testamenta.

Međunarodni testament za crnogorske državljane u inostranstvu može sačiniti konzularni, odnosno diplomatski predstavnik Crne Gore koji vrši konzularne poslove.

Izjava zavještaoca

Član 78

U prisustvu dva svjedoka i lica ovlašćenog za testament, zavještalcu izjavljuje da je pismeno njegov testament i da je upoznat sa njegovom sadržinom.

Zavještalcu nije dužan da sa sadržinom testamenta upozna svjedoke niti ovlašćeno lice.

Potpisivanje međunarodnog testamenta

Član 79

U prisustvu svjedoka i ovlašćenog lica, zavještalcu potpisuje testament ili, ako ga je prethodno potpisao, priznaje i potvrđuje potpis za svoj.

Ako zavještalcu nije u stanju da se potpiše, saopštiće razlog ovlašćenom licu koje će to zabilježiti na testamentu, a može tražiti da se drugo lice u njegovo ime potpiše na testamentu.

Svjedoci i ovlašćeno lice, u prisustvu zavještaoca, stavljaju istovremeno svoje potpise na testament.

Potpisi se moraju stavljati na kraju testamenta.

Ako se testament sastoji od više listova, svaki list mora da potpiše zavještalcu ili, ako on nije u stanju da potpiše, drugo lice u njegovo ime ili, ako ga nema, ovlašćeno lice.

Svaki list mora biti obilježen brojem.

Svjedok međunarodnog testamenta

Član 80

Svjedok međunarodnog testamenta mora da ispunjava uslove predviđene odredbama ovog zakona koji se traže za svjedoka pri pravljenju pisanog testamenta pred svjedocima, a za tumača se primjenjuju pravila pamičnog postupka.

Datum međunarodnog testamenta

Član 81

Datum testamenta je datum pod kojim ga je potpisalo ovlašćeno lice.

Ovaj datum mora biti stavljen na kraju testamenta od strane ovlašćenog lica.

Tumač pri sačinjavanju međunarodnog testamenta

Član 82

Ako je za sačinjavanje međunarodnog testamenta potreban tumač, on mora ispuniti uslove predviđene za svjedoke međunarodnog testamenta.

Izjava o čuvanju međunarodnog testamenta

Član 83

Ovlašćeno lice pitaće zavještaoca da li želi da da izjavu u pogledu čuvanja testamenta i takvu izjavu zabilježiće u potvrdi koju izdaje i prilaže testamentu, a kojom se utvrđuje da su poštovane obaveze propisane Jednoobraznim zakonom Vašingtonske konvencije o obliku međunarodnog testamenta.

Potvrda o međunarodnom testamentu

Član 84

Potvrda koju izdaje ovlašćeno lice izdaje se u sljedećem obliku:

POTVRDA

(Konvencija od 26. oktobra 1973. godine)

1. Ja _____ (ime, adresa i zvanje) lice ovlašćeno za sačinjavanje međunarodnog testamenta.
2. Potvrđujem da je _____ (datum) u _____ (mjesto).
3. (zavještalac) _____ (ime, adresa, datum i mjesto rođenja) u mom prisustvu i u prisustvu svjedoka.
4. a) _____ (ime, adresa, datum i mjesto rođenja),
b) _____ (ime, adresa, datum i mjesto rođenja) izjavio da je priloženo pismeno njegov testament i da je upoznat sa njegovom sadržinom.
5. Potvrđujem, osim toga, da je:
6. a) u mom prisustvu i u prisustvu svjedoka
1. zavještalac potpisao testament ili priznao ili potvrdio za svoj već stavljeni potpis;
2. pošto je zavještalac izjavio da nije u mogućnosti da sam potpiše svoj testament iz sljedećih razloga:

zabilježio sam ovu činjenicu na testamentu;

- potpis je stavio _____ (ime i adresa);

7. b) svjedoci i ja lično potpisali smo testament;
8. c) svaki list testamenta potpisan je od _____ i obilježen brojem;
9. d) uvjerio sam se u identitet zavještaoca i gore navedenih svjedoka;
10. e) svjedoci su ispunjavali uslove predviđene ovim zakonom po kome sam sačinio testament;
11. f) zavještalac je želio da da sljedeću izjavu u pogledu čuvanja testamenta:

12. MJESTO

13. DATUM

POTPIS i, eventualno, PEČAT

Dejstvo potvrde

Član 85

Ovlašćeno lice čuva jedan primjerak potvrde, a drugi predaje zavještaocu.

Potvrda ovlašćenog lica uzima se kao dovoljan dokaz formalne punovažnosti pismena kao međunarodnog testamenta, osim ako se protivno ne dokaže.

Nepostojanje ili nepravilnost potvrde ne utiče na formalnu punovažnost testamenta sačinjenog u skladu sa ovim zakonom.

Opoziv međunarodnog testamenta

Član 86

Međunarodni testament se može opozvati isto kao i ostali oblici testamenta, prema ovom zakonu.

Tumačenje međunarodnog testamenta

Član 87

U vezi sa tumačenjem i primjenom odredaba Jednoobraznog zakona Vašingtonske konvencije o obliku međunarodnog testamenta vodiće se računa o njegovom međunarodnom obilježju i o potrebi njegovog jednoobraznog tumačenja.

Usmeni testament

Član 88

Zavještalac može izjaviti svoju posljednju volju usmeno pred dva svjedoka samo ako usljed izuzetnih prilika nije u mogućnosti da sačini pisani testament.

Usmeni testament prestaje da važi po isteku 30 dana od prestanka izuzetnih prilika u kojima je sačinjen.

± **Sudska praksa**

Svjedok pri sačinjavanju usmenog testamenta

Član 89

Pri sačinjavanju usmenog testamenta mogu biti svjedoci samo lica koja mogu biti svjedoci pri sačinjavanju sudskog testamenta, ali ne moraju znati čitati i pisati.

Dužnost svjedoka usmenog testamenta

Član 90

Svjedoci pred kojima je zavještalac usmeno izjavio svoju posljednju volju dužni su da bez odlaganja stave napismeno izjavu zavještaoca i da je što prije predaju sudu ili da je

usmeno ponove pred sudom, iznoseći kad, gdje i u kojim prilikama je zavještalc izjavio svoju posljednju volju.

Izvršenje dužnosti iz stava 1 ovog člana nije uslov za punovažnost usmenog testamenta.

Raspolaganje usmenim testamentom u korist svjedoka i njihovih bližih srodnika

Član 91

Ništave su odredbe usmenog testamenta kojima se ostavlja nešto svjedocima pri njegovom sačinjavanju, njihovim supružnicima, njihovim precima, potomcima, njihovim srodnicima u pobočnoj liniji do četvrtog stepena srodstva zaključno i supružnicima svih ovih lica.

Dokazivanje uništenog, izgubljenog, sakrivenog ili zaturenog testamenta

Član 92

Testament uništen slučajem ili radnjom nekog drugog lica, izgubljen, sakriven ili zaturen, poslije smrti zavještaoca ili prije njegove smrti, ali bez njegovog znanja, proizvešće dejstvo punovažnog testamenta ako zainteresovano lice dokaže da je testament postojao, da je uništen, izgubljen, sakriven ili zaturen, da je bio sačinjen u obliku propisanom zakonom i ako dokaže sadržinu onog dijela testamenta na koji se poziva.

IV. SADRŽINA TESTAMENTA

Određivanje nasljednika

Član 93

Zavještalc može testamentom odrediti jednog ili više nasljednika.

Nasljednik na osnovu testamenta je lice koje je zavještalc odredio da naslijedi cjelokupnu njegovu imovinu ili dio imovine, određen prema cijeloj imovini.

Nasljednikom će se smatrati i lice kome su testamentom ostavljena jedna ili više određenih stvari ili prava, ako se utvrdi da je volja zavještaočeva bila da mu to lice bude nasljednik.

Supstitucija

Član 94

Zavještalc može odrediti testamentom lice kome će pripasti nasljedstvo ako određeni nasljednik umre prije njega ili se odrekne nasljeđa ili bude nedostojan da naslijedi.

Odredba stava 1 ovog člana važi i za legate.

Zavještalc ne može odrediti nasljednika svome nasljedniku ni legataru.

Ostavljanje legata

Član 95

Zavještalc može testamentom ostaviti jedan ili više legata.

Raspolaganje u dozvoljene svrhe i osnivanje zadužbine

Član 96

Zavještalc može testamentom odrediti da se neka stvar ili pravo ili dio zaostavštine ili cijela zaostavština upotrijebi za postizanje neke dozvoljene svrhe ili osnivanja zadužbine.

Tereti i uslovi

Član 97

Zavještalc može opteretiti nekom dužnošću lice kome ostavlja neku korist iz zaostavštine.

Zavještalc može u pojedinim odredbama testamenta postaviti uslove ili rokove.

Nemogući, nemoralni i nedozvoljeni uslovi i tereti, kao i oni koji su nerazumljivi i protivrječni smatraju se nepostojećim.

Određenost nasljednika i drugih korisnika

Član 98

Nasljednici, legatari i druga lica kojima su testamentom ostavljene neke koristi, dovoljno su određeni ako testament sadrži podatke na osnovu kojih se može utvrditi ko su oni.

Tumačenje testamenta

Član 99

Odredbe testamenta tumače se prema namjeri zavještaoca.

U slučaju sumnje, testament treba tumačiti kako je povoljnije za zakonskog nasljednika ili za lice kome je testamentom naložena neka obaveza.

A. LEGATI

Sadržina legata

Član 100

Zavještalcu može ostaviti testamentom jednu ili više određenih stvari ili neko pravo (legat) određenom licu (legataru) ili naložiti nasljedniku ili kome drugom licu kome nešto ostavlja da iz onoga što mu je ostavljeno da neku stvar određenom licu, ili da mu isplati sumu novca, ili da ga oslobodi nekog duga, ili da ga izdržava ili uopšte da u njegovu korist nešto učini ili da se uzdrži od nečega ili da nešto trpi.

Zavještanjem iz stava 1 ovog člana, po pravilu, ne određuje se nasljednik.

Podlegat

Član 101

Legat može biti naložen i legataru.

Lice koje je dužno da izvrši legat

Član 102

Na osnovu testamenta legatar ima pravo da traži izvršenje legata od lica kome je testamentom naloženo da legat izvrši.

Ako je izvršenje legata naloženo za više lica, svako odgovara srazmjerno dijelu zaostavštine koji dobija, osim ako se iz testamenta može zaključiti da je zavještalcu htio da oni za izvršenje legata odgovaraju na drugi način.

Ako je zavještalcu propustio da odredi ko je dužan da izvrši legat, svi zakonski i testamentalni nasljednici obavezni su da izvrše legat srazmjerno njihovim nasljedničkim djelovima.

Naplata povjerilaca prije legatara

Član 103

Povjerioci zavještaočevi imaju pravo da se naplate prije legatara.

Smanjenje legata i tereta

Član 104

Nasljednik nije dužan da ispuni legat ili nalog preko vrijednosti njegovog nasljednog dijela.

Nužni nasljednik nije dužan da ispuni legat ili nalog u mjeri u kojoj bi on umanjivao njegov nužni nasljedni dio.

Legatar nije dužan da ispuni legat ili nalog preko vrijednosti njegovog legata.

U slučajevima iz st. 1, 2 i 3 ovog člana svi legati i tereti smanjuju se u istoj srazmjeri, ako zavještalcu nije drukčije odredio.

Pravo legatara kad dužnik legata ne naslijedi

Član 105

Legatar ima pravo da traži izvršenje legata i kad je lice koje je po testamentu bilo dužno da izvrši legat umrlo prije zavještaoca, ili se odreklo nasljeđa, ili je nedostojno da naslijedi.

Prestanak prava legatara

Član 106

Legat prestaje da važi ako legatar umre prije zavještaoca, ili se odrekne legata, ili je nedostojan.

U slučajevima iz stava 1 ovog člana predmet legata ostaje licu koje je bilo dužno da ga izvrši, ako iz testamenta ne proizilazi druga namjera zavještaočeva.

Prestanak legata u drugim slučajevima

Član 107

Legat prestaje da važi i kad je zavještalcu otudio ili potrošio predmet legata ili je taj predmet inače prestao da postoji za života zavještaočeva, ili je slučajno propao poslije njegove smrti.

Odgovornost legatara za dugove zavještaoca

Član 108

Legatar ne odgovara za dugove zavještaoca.

Izuzetno, zavještalcu može narediti da legatar odgovara za sve ili pojedine njegove dugove ili dio nekog duga u granicama vrijednosti legata.

Legat ostavljen povjeriocu

Član 109

Kad je zavještalcu ostavio legat svom povjeriocu, povjerilac ima pravo da pored izvršenja legata traži i izvršenje svog potraživanja, ako iz testamenta ne proizilazi da je namjera zavještaoca bila drukčija.

Legat ostavljen dužniku

Član 110

Legat ostavljen zavještaočevom dužniku ima dejstvo otpuštanja duga ako testamentom nije drukčije određeno.

Legat zavještaočevog potraživanja

Član 111

Kad je predmet legata zavještaočevo potraživanje, dužnik legata je obavezan da ga ustupi legataru.

Zastarijevanje legata

Član 112

Pravo traženja izvršenja legata zastarijeva za godinu dana od dana kada je legatar saznao za svoje pravo i bio ovlašten da traži izvršenje legata.

B. IZVRŠIOCI TESTAMENTA

Određivanje izvršioca testamenta

Član 113

Izvršilac testamenta može biti svako poslovno sposobno lice.

Zavještalcu može testamentom odrediti jedno ili više lica za izvršioca testamenta.

Lice određeno za izvršioca testamenta ne mora se primiti te dužnosti.

Smatra se da je prihvatilo dužnost izvršioca testamenta lice koje je zavještalcu testamentom odredio, ako odmah po proglašenju testamentu kojem je prisustvovalo nije pred sudom izričito izjavilo da se te dužnosti ne prihvata.

Smatra se da nije prihvatilo dužnost izvršioca testamentu lice koje je zavještalcu odredio, a koje nije prisustvovalo proglašenju testamentu, ako nije sudu, pošto ga je obavijestio da je određeno za izvršioca, u roku koji mu je sud odredio, bez odlaganja izjavilo da tu dužnost prihvata.

Kad testamentom nije određen izvršilac ili je određen, a ne primi se dužnosti, izvršioca može postaviti sud, ako nađe da je to neophodno, a naročito ako je zavještalcu odredio naloge, uslove ili rokove.

Dužnost izvršioca testamenta

Član 114

Ako zavještalcu nije što drugo odredio, dužnost je izvršioca testamentu naročito da se stara o čuvanju zaostavštine, da njome upravlja, da se stara o isplati dugova i legata i uopšte da se stara da testament bude izvršen onako kako je to zavještalcu htio.

Ako ima više izvršilaca testamentu, oni vrše zajedno povjerene im dužnosti, osim ako je zavještalcu drukčije odredio.

Ako se izvršiocu testamentu ne mogu saglasiti o obavljanju svoje dužnosti, sud će, po službenoj dužnosti ili na zahtjev nekog od njih ili nasljednika, odrediti radnje koje treba preduzeti i ovlastiti nekog od izvršilaca testamentu da ih preduzme.

Sud će izvršiocu testamentu, na njegov zahtjev, bez odlaganja izdati potvrdu o njegovom svojstvu i ovlaštenjima.

Polaganje računa i nagrada izvršiocu

Član 115

Izvršilac testamentu dužan je da položi sudu račun o svom radu.

Izvršilac testamentu ima pravo na naknadu troškova i na nagradu za svoj trud koji će mu se isplatiti na teret raspoloživog dijela zaostavštine, a prema odluci suda.

Opozivanje izvršioca testamentu

Član 116

Sud može, po predlogu ili po službenoj dužnosti, opozvati izvršioca testamentu, ako njegov rad nije u skladu sa voljom zavještaoce ili sa zakonom.

Rješenjem o opozivu izvršioca testamentu sud će obavezati izvršioca testamentu da, u roku od 24 sata, preda potvrdu o svom svojstvu i ovlaštenjima, ako mu je izdata.

Protiv rješenja o opozivu izvršioca testamentu nije dopuštena žalba.

Opozvani izvršilac testamentu odgovara za svu štetu koja bi proizašla iz radnje koju bi on nakon opoziva izvršavao kao izvršilac testamentu.

C. OPOZIVANJE TESTAMENTA

Član 117

Zavještalcu može uvijek opozvati testament u cjelini ili djelimično izjavom datom u bilo kom obliku u kome se po zakonu može napraviti testament.

Zavještalcu može opozvati pisani testament i njegovim uništenjem.

Odnos ranijeg i docnijeg testamentu

Član 118

Ako se docnijim testamentom izričito ne opozove raniji testament, odredbe ranijeg testamentu ostaju na snazi ukoliko nijesu u suprotnosti sa odredbama docnijeg testamentu.

Ako je zavještalcu opozvao docniji testament, raniji testament ponovo dobija snagu, osim ako se dokaže da zavještalcu to nije htio.

Odredba stava 2 ovog člana primjenjuje se i u slučaju da je zavještalcu opozvao opoziv testamentu.

Raspolaganje zavještanom stvari

Član 119

Svako docnije raspolaganje zavještaoca određenom stvari ili pravom koju je bio nekom zavještao ima za posljedicu opozivanje zavještanja te stvari ili prava.

Registar testamenata

Član 120

Činjenice o sačinjavanju, čuvanju i proglašenju testamenata evidentiraju se u Registar testamenata.

Registar testamenata je javna evidencija koju vodi Notarska komora u skladu sa propisom ministarstva nadležnog za poslove pravde.

Podatke za Registar testamenata na zahtjev zavještaoca dostavljaju: nadležni sudovi, notari, advokati i lica koja su sačinila testament.

Podaci iz Registra testamenata ne mogu se prije smrti zavještaoca nikome staviti na uvid, osim zavještaocu ili licu koje je on za to posebno ovlastio.

Činjenica da podaci o testamentu nijesu evidentirani u Registru testamenata ne utiče na njegovu punovažnost.

V. NIŠTAVOST UGOVORA O NASLJEDU I O BUDUĆEM NASLJEDU ILI LEGATU

Ništavost ugovora o nasljeđivanju

Član 121

Ništav je ugovor kojim neko ostavlja svoju zaostavštinu ili njen dio svom saugovorniku ili trećem licu.

Ništavost ugovora o budućem nasljeđu ili legatu

Član 122

Ništav je ugovor kojim neko otuđuje nasljeđe kome se nada, kao i svaki ugovor o nasljeđu trećeg lica koje je još u životu.

Ništav je ugovor i o legatu ili kojoj drugoj koristi kojima se jedan ugovornik nada iz nasljeđa koje još nije otvoreno.

Ništavost ugovora o sadržini testamenta

Član 123

Ništav je ugovor kojim se neko obavezuje da unese neku odredbu u svoj testament ili da je ne unese, da opozove neku odredbu iz svog testamenta ili da je ne opozove.

VI. PRELAZAK ZAOSTAVŠTINE NA NASLJEDNIKE

A. OTVARANJE NASLJEDA

Smrt i proglašenje lica za umrlo

Član 124

Smrću ili proglašenjem lica za umrlo otvara se njegovo nasljeđe.

Otvaranje nasljeđa lica proglašenog za umrlo i početak rokova

Član 125

Danom otvaranja nasljeđa lica koje je proglašeno za umrlo smatra se dan koji je u rješenju o proglašenju lica za umrlo označen kao dan smrti.

Rokovi koji po ovom zakonu počinju teći od dana otvaranja nasljeđa, u slučaju proglašenja lica za umrlo, počinju da teku od dana kad je rješenje o tome postalo pravosnažno.

Sposobnost za nasljeđivanje

Član 126

Nasljednik može biti samo lice koje je živo u trenutku otvaranja nasljeđa.

Dijete već začeto u trenutku otvaranja nasljeđa smatra se kao rođeno ako se rodi živo.

Na osnovu testamenta mogu naslijediti i pravna lica ukoliko posebnim propisima nije što drugo određeno.

Odredbe st. 1, 2 i 3 ovog člana važe i za legat i druge koristi iz testamenta.

Nedostojnost za nasljeđivanje

Član 127

Nedostojan je da naslijedi na osnovu zakona ili na osnovu testamenta, kao i da dobije određene stvari ili prava na osnovu testamenta:

- 1) ko je sa umišljajem lišio života ostavioca ili je pokušao da ga liši života;
- 2) ko je prinudom ili prijetnjom natjerao ili prevarom naveo ostavioca da sačini ili opozove testament ili neku odredbu testamenta ili ga je spriječio da to učini;
- 3) ko je uništio ili sakrio testament ostaviočev u namjeri da spriječi ostvarenje posljednje volje ostaviočeve, kao i onaj ko je falsifikovao testament ostaviočev;
- 4) ko se teže ogriješio o obavezu izdržavanja prema ostaviocu prema kome je imao zakonsku obavezu izdržavanja, kao i onaj ko nije htio ostaviocu ukazati nužnu pomoć.

Nedostojnost ne smeta potomcima nedostojnog i oni nasljeđuju kao da je on umro prije ostavioca.

Nedostojnost prestaje opraštanjem ostavioca.

Na nedostojnost sud pazi po službenoj dužnosti, osim u slučaju ogrješenja o obavezu izdržavanja i neukazivanja nužne pomoći.

Postupak sa zaostavštinom kad su nasljednici nepoznati

Član 128

Ako nije poznato da li ima nasljednika, sud će oglasom pozvati lica koja polažu pravo na nasljeđe da se prijave sudu.

Ako se po proteku godine dana od objavljivanja oglasa ne pojavi nijedan nasljednik, zaostavština se predaje opštini na čijoj teritoriji se nalazi zaostavština, ali se time nasljednik koji bi se pojavio najkasnije u roku od 10 godina od predaje zaostavštine opštini ne lišava prava da mu se preda zaostavština ili dio koji mu pripada.

Staralac zaostavštine

Član 129

Kad su nasljednici nepoznati ili nepoznatog boravišta, kao i u ostalim slučajevima kad je to potrebno, sud će postaviti privremenog staraoca zaostavštine koji je ovlašćen da u ime nasljednika naplaćuje potraživanja i isplaćuje dugove i uopšte da zastupa nasljednike i u ime nasljednika da tuži i da bude tužen.

Sud može privremenog staraoca zaostavštine postaviti i na zahtjev ostaviočevih povjerilaca, legatara ili korisnika naloga.

Žalba protiv rješenja o postavljenju privremenog staraoca ne odlaže izvršenje.

O postavljanju privremenog staraoca sud će obavijestiti organ starateljstva koji može postaviti drugog staraoca.

U pogledu polaganja računa i nagrade privremenom staraocu primjenjuju se na odgovarajući način pravila koja važe za izvršioca testamenta.

B. STICANJE ZAOSTAVŠTINE I ODRICANJE OD NASLJEĐA

Prelazak zaostavštine na nasljednike

Član 130

Zaostavština ostavioca prelazi po sili zakona na njegove nasljednike u trenutku njegove smrti.

Odricanje od nasljeđa

Član 131

Nasljednik se može odreći nasljeđa izjavom sudu do završetka rasprave zaostavštine.

Odricanje iz stava 1 ovog člana važi i za potomke onog koji se odrekao, ako nije izričito izjavio da se odriče samo u svoje ime.

Ako su potomci maloljetnici, za odricanje iz stava 2 ovog člana nije potrebno odobrenje organa starateljstva.

Nasljednik koji se odrekao nasljeđa samo u svoje ime smatra se kao da nikad nije bio nasljednik.

Ako se odreknu nasljeđa svi nasljednici koji pripadaju najbližem nasljednom redu u trenutku smrti ostavioca, na nasljeđe se pozivaju nasljednici sljedećeg nasljednog reda.

Nasljedivost odricanja od nasljeđa

Član 132

Ako je nasljednik umro prije završetka rasprave zaostavštine, a nije se odrekao nasljeđa, pravo odricanja prelazi na njegove nasljednike.

Nasljednik koji se ne može odreći nasljeđa

Član 133

Ne može se odreći nasljeđa nasljednik koji je raspolagao cijelom ili jednim dijelom zaostavštine.

Mjere koje jedan nasljednik preuzme samo radi očuvanja zaostavštine, kao i mjere tekućeg upravljanja, ne lišavaju ga prava da se odrekne nasljeđa.

Izjava o odricanju od nasljeđa

Član 134

Odricanje od nasljeđa ne može biti djelimično ni pod uslovom.

Odricanje u korist određenog nasljednika smatra se izjavom o prijemu nasljeđa uz istovremeno ustupanje nasljednog dijela.

Po prijemu ustupljenog dijela na odnose između ustupioca i prijemnika primjenjuju se pravila o poklonu.

Odricanje od nasljeđa koje nije otvoreno

Član 135

Odricanje od nasljeđa koje nije otvoreno nema nikakvog pravnog dejstva.

Izuzetno, potomak koji može samostalno raspolagati svojim pravima može se ugovorom s pretkom odreći nasljedstva koje bi mu pripalo poslije smrti pretka.

Za punovažnost ugovora iz stava 2 ovog člana potrebno je da bude sastavljen u pisanom obliku i ovjeren od sudije, odnosno notara.

Prilikom ovjere sudija, odnosno notar će pročitati ugovor i upozoriti pretka i nasljednika na posljedice ugovora.

Odricanje iz stava 2 ovog člana važi i za potomke onoga koji se odrekao, ako ugovorom o odricanju ili naknadnim ugovorom nije što drugo određeno.

Neopozivost izjave o odricanju ili o primanju nasljeđa

Član 136

Izjava o odricanju od nasljeđa ili o primanju nasljeđa ne može se opozvati.

Izjava o odricanju od nasljeđa se odnosi samo na onu zaostavštinu koja je nasljedniku bila poznata u vrijeme davanja izjave.

Nasljednik koji je dao izjavu može tražiti poništenje izjave ako je ona izazvana prinudom ili prijetnjom ili je data usljed prevare ili u zabludi.

± **Sudska praksa**

Priraštaj

Član 137

Dio testamentalnog nasljednika koji se odrekao nasljeđa pripada ostaviočevim zakonskim nasljednicima, ako iz samog testamenta ne proizilazi kakva druga namjera zavještaočeva.

Nasljeđivanje dijela nasljednika koji se odrekao nasljeđa

Član 138

Dio zakonskog nasljednika koji se odrekao nasljeđa samo u svoje ime nasljeđuje se kao da je taj nasljednik umro prije ostavioca.

Zastarjelost prava zahtijevati zaostavštinu

Član 139

Pravo zahtijevati zaostavštinu kao nasljednik ostavioca zastarijeva prema savjesnom držaocu za godinu dana od kada je nasljednik saznao za svoje pravo i za držaoca stvari zaostavštine, a najdalje za 10 godina računajući za zakonskog nasljednika od smrti ostaviočeve, a za testamentalnog nasljednika od proglašenja testamenta.

Prema nesavjesnom držaocu ovo pravo zastarijeva za 20 godina.

± **Sudska praksa**

C. ODGOVORNOST NASLJEDNIKA ZA DUGOVE OSTAVIOČEVE

Obim nasljednikove odgovornosti za dugove

Član 140

Nasljednik odgovara za dugove ostaviočeve do vrijednosti naslijeđene imovine.

Nasljednik odgovara za sve izdatke učinjene u vidu socijalnih ili drugih davanja oko izdržavanja ostavioca, ako se takav zahtjev podnese u roku od mjesec dana od otvaranja nasljeđa.

Nasljednik koji se odrekao nasljeđa ne odgovara za dugove ostaviočeve.

Kad ima više nasljednika oni odgovaraju solidarno za dugove ostaviočeve i to svaki do visine vrijednosti svog nasljednog dijela, bez obzira da li je izvršena dioba nasljedstva.

Među nasljednicima dugovi se dijele srazmjerno njihovim nasljednim djelovima, ako testamentom nije drukčije određeno.

Odvajanje zaostavštine

Član 141

Povjerioci ostaviočevi mogu zahtijevati, u roku od tri mjeseca od dana otvaranja nasljeđa, da se zaostavština odvoji od imovine nasljednika, ako učine vjerovatnim postojanje potraživanja i opasnost da bez odvajanja ne bi mogli namiriti svoje potraživanje.

U slučaju iz stava 1 ovog člana nasljednik ne može raspolagati stvarima i pravima zaostavštine, niti se njihovi povjerioci mogu iz njih naplatiti, dok se ne naplate povjerioci koji su tražili odvajanje.

Povjerioci ostaviočevi koji su tražili odvajanje mogu naplatiti svoja potraživanja samo iz sredstava zaostavštine.

Odvojenoj zaostavštini sud može postaviti staraoca.

D. DIOBA NASLJEĐA

Pravo na diobu

Član 142

Diobu nasljeđa može tražiti svaki nasljednik.

Pravo na diobu nasljeđa ne može zastarjeti.

Ništav je ugovor kojim se nasljednik odriče prava da traži diobu, kao i odredba u testamentu kojom se dioba zabranjuje ili ograničava.

Nasljednička zajednica

Član 143

Do diobe nasljednici upravljaju i raspolazu nasljeđem zajednički.

Ako nema izvršioca testamenta, a nasljednici se ne slože o upravljanju nasljeđem, sud će na zahtjev jednog od njih postaviti upravitelja koji će u ime svih njih upravljati nasljeđem ili odrediti svakom nasljedniku dio nasljeđa kojim će on upravljati.

Za upravitelja sud može postaviti i nekog od nasljednika.

Upravitelj može sa odobrenjem suda raspolagati stvarima i pravima iz zaostavštine ako je za to ovlašten testamentom ili ako je to potrebno radi isplate troškova ili otklanjanja kakve štete.

Ustupanje nasljednog dijela prije diobe

Član 144

Svaki nasljednik može prije diobe prenijeti svoj nasljedni dio, potpuno ili djelimično, samo na sanasljednika.

Ugovor o prenosu nasljednog dijela mora biti ovjeren u skladu sa propisima.

Ugovor nasljednika sa licem koje nije nasljednik o ustupanju nasljednog dijela obavezuje nasljednika da samo po izvršenoj diobi preda svoj dio saugovorniku, odnosno prenese svoj dio na saugovornika.

Pravo nasljednika koji su živjeli ili privređivali u zajednici sa ostaviocem

Član 145

Na zahtjev nasljednika koji je živio ili privređivao u zajednici sa ostaviocem sud može, kad to iziskuje opravdana potreba, odlučiti da mu se ostave pojedine stvari, pokretne ili nepokretne ili grupe stvari i prava koje bi pripale u dio ostalih nasljednika, a da im on vrijednost tih stvari ili prava isplati u novcu u roku koji sud prema okolnostima odredi. Za tako određeni iznos ostali nasljednici imaju zakonsku zalogu na djelovima zaostavštine dodijeljenim nasljedniku koji je dužan da im izvrši isplatu.

Ako nasljednicima iz stava 1 ovog člana isplata u roku ne bude izvršena, oni imaju pravo da traže naplatu svog potraživanja ili predaju stvari koje bi im inače pripale na ime nasljednog dijela.

Dioba predmeta domaćinstva

Član 146

Predmeti domaćinstva koji služe za zadovoljavanje svakodnevnih potreba nasljednika koji je živio sa ostaviocem u istom domaćinstvu, a koji nije njegov potomak ni njegov supružnik, ostaviće mu se na njegov zahtjev, a njihova vrijednost će se uračunati u dio tog nasljednika.

Ukoliko vrijednost predmeta prevazilazi vrijednost nasljednog dijela, nasljednik kome su ovi predmeti ostavljeni isplatiće ovu razliku ostalim nasljednicima u novcu, u roku koji sud prema okolnostima odredi.

Obaveza zaštite među nasljednicima poslije diobe

Član 147

Svakom nasljedniku ostali nasljednici odgovaraju po samom zakonu ako bi mu neko treće lice, pozivajući se na neko pravo zasnovano prije diobe, oduzelo stvar koja je stavljena u njegov nasljedni dio ili inače smanjilo njegovo pravo. Oni jemče isto tako da stvari stavljene u njegov dio nemaju skrivenih nedostataka.

Nasljednici jemče da potraživanje ostavioca stavljeno u dio jednog nasljednika postoji i da će se moći naplatiti od dužnika do iznosa koji mu je stavljen u dio.

Obaveza jemstva za postojanje i naplativost potraživanja traje tri godine po završenoj diobi, a za potraživanja koja dospijevaju poslije diobe ona traje tri godine od dospelosti obaveze.

U slučajevima jemstva iz st. 1, 2 i 3 ovog člana, svaki nasljednik jemči i duguje naknadu srazmjerno svom nasljednom dijelu.

VII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Otvorena nasljedna

Član 148

Nasljedna koja su otvorena prije stupanja na snagu ovog zakona raspraviće se po propisima koji su važili do dana stupanja na snagu ovog zakona.

Za ocjenu valjanosti testamenata koji su sačinjeni do dana stupanja na snagu ovog zakona primijenit će se propisi koji su važili u vrijeme njihovog sačinjavanja.

Podzakonski akti

Član 149

Propis iz člana 120 stav 2 ovog zakona donijeće se u roku od tri mjeseca od dana njegovog stupanja na snagu.

Rok za ustanovljenje registra

Član 150

Notarska komora ustanoviće Registar testamenata u roku od tri mjeseca od dana donošenja propisa o njegovom vođenju.

Prestanak važenja ranijeg zakona

Član 151

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o nasljeđivanju ("Službeni list SRCG", br. 4/76 i 22/78) osim odredaba člana 107 st. 2, 3 i 4 i člana 117 st. 2 i 3, koje će se primjenjivati do roka utvrđenog Zakonom o obligacionim odnosima ("Službeni list CG", br. 47/08).

Stupanje na snagu

Član 152

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

SU-SK Broj 01-865/11

Podgorica, 27. novembra 2008. godine

Skupština Crne Gore

